

[Pradžia](#) > ... > [Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas](#) > [Skyrybos Ir Gyvenimas Skyrium](#) > [Scotland](#)

Skyrybos ir gyvenimas skyrium

Škotija

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?

Škotijoje santuoką privaloma nutraukti tik teisme. Teismas santuoką gali nutraukti tik jeigu nustato, kad:

- santuoka iširo negrįžtamai arba
- kuriam nors sutuoktiniui po santuokos sudarymo dienos pagal 2004 m. Lyties keitimo įstatymą buvo išduotas laikinasis lyties pakeitimo pažymėjimas.

Tai, kad santuoka iširo negrįžtamai, galima nustatyti įrodžius vieną iš keturių atsakyme į 2 klausimą nurodytų faktų.

2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?

Žr. atsakymą į 1 klausimą. Tai, kad santuoka iširo negrįžtamai, galima nustatyti įrodžius vieną iš toliau nurodytų faktų, susijusių su:

- atsakovo neištikimybe;
- nepagrįstu atsakovo elgesiu;
- šalių gyvenimu atskirai vienus metus, kai kitas sutuoktinis su tuo sutiko;
- šalių gyvenimu atskirai dvejus metus.

Tam tikros bylos, kurios priskiriamos pastarosioms dviem kategorijoms, gali būti nagrinėjamos supaprastinta tvarka.

3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:

3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),

Įstatyme nėra jokių specialių nuostatų, kuriomis būtų reglamentuojami buvusių sutuoktinių asmeniniai santykiai. Kalbant apie pavardes, kiekvienas santuoką sudaręs sutuoktinis gali pasilikti savo pavardę. Panašiai kiekvienas sutuoktinis nutraukus santuoką turi teisę pasilikti kito sutuoktinio pavardę.

3.2 sutuoktinių turto padalijimui,

Sutuoktinių turto padalijimo nutraukus santuoką tvarka nustatyta 1985 m. Škotijos šeimos teisės įstatyme. Sutuoctinių turtu paprastai laikomas visas sutuoktinių santuokos metu įgytas turtas, taip pat naudojimai sutuoktinių namuose iki santuokos įgytas turtas arba iki santuokos įgyti šiems namams skirti baldai. Sutuoctinių turtui nepriklauso kitas iki santuokos įgytas turtas, turtas, kurį sutuoktinis įgijo po to, kai nustojo kartu gyventi su kitu sutuoktiniu, arba santuokos metu trečiosios šalies padovanotas arba iš jos paveldėtas turtas.

Kiekvienas sutuoktinis gali kreiptis į teismą prašydamas priimti sprendimą pagal 1985 m. įstatymą. Teismas gali priimti sprendimus dėl tam tikros sumos sumokėjimo, turto perdavimo, periodinių išmokų mokėjimo, sprendimus, susijusius su pensijomis ir pensijos kompensavimu, ir kitus papildomus sprendimus.

Priimdamas sprendimą teismas privalo vadovautis šiais principais:

- grynoji sutuoktinių turto vertė turėtų būti padalijama sąžiningai;
- teismas atsižvelgia į ekonominį pranašumą, kurį viena šalis gauna dėl kitos šalies įmokų, ir nepalankią ekonominę padėtį, kurioje viena šalis atsiduria tenkindama kitos šalies arba šeimos interesus. Gali būti mokamos ne tik nepiniginės įmokos, kurios konkrečiais atvejais reiškia rūpinimąsi namais ar šeimos priežiūra, bet ir piniginės įmokos;
- su santuokinio ir jaunesnio nei 16 metų vaiko priežiūra susijusi ekonominė našta šalims turėtų būti paskirstyta vienodai;
- sutuoktiniui, kurio materialinė padėtis iš esmės priklauso nuo kito sutuoktinio, turėtų būti priteisiamas pinigais mokamas išlaikymas, kurį gaudamas toks sutuoktinis galėtų prisitaikyti prie prarastos paramos, kurią jis gavo būdamas santuokoje. Šis išlaikymas gali būti mokamas ne ilgiau kaip trejus metus;
- jeigu tikimasi, kad santuoką nutraukusi šalis dėl nutrauktos santuokos patirs didelių finansinių sunkumų, jai reikėtų priteisti tinkamą išlaikymą, kuris būtų mokamas pagrįstą laikotarpį ir palengvintų sunkią tokios šalies padėtį.

3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,

Kaip nurodyta atsakyme į 3.2 klausimą, su santuokinio vaiko priežiūra susijusi ekonominė našta turėtų būti padalijama vienodai. Taip pat žr. [Europos teismo tinklo informacijos suvestinę apie tėvų pareigas Škotijoje](#).

3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?

Taip pat žr. [Europos teismo tinklo informacijos suvestinę apie ieškinius dėl išlaikymo Škotijoje](#).

4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?

Pagal 1976 m. Škotijos santuokos nutraukimo įstatymą Škotijos teismas gali priimti sprendimą dėl separacijos. Tai vadinama gyvenimu skyrium. Gyvenimu skyrium gali pasinaudoti sutuoktiniai, kurie nesutinka nutraukti santuokos, tačiau nebenori gyventi kartu. Sutuoktinių santuoka nenutraukiama ir jie privalo toliau išlaikyti vienas kitą, t. y. jie, kaip ir visi kiti susituokę asmenys, vis dar privalo teikti vienas kitam finansinę paramą.

5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?

Gyvenimui skyrium taikomos tokios pat sąlygos kaip ir santuokos nutraukimui. Žr. atsakymą į 1 klausimą.

6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?

Žr. atsakymą į 4 klausimą. Atkreipkite dėmesį į tai, kad gyvenimas skyrium neužkerta kelio skyrium gyvenančiam sutuoktiniui prašyti nutraukti santuoką.

7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?

Škotijoje teisinė sąvoka „santuokos pripažinimas negaliojančia“ neįvartojama, tačiau jeigu Škotijoje sudaryta santuoka negalioja, bet kuri suinteresuotoji šalis gali prašyti teismo pripažinti ją negaliojančia. Santuokos pripažinimas negaliojančia reiškia, kad santuoka visais atžvilgiais laikoma niekada nebuvo sudaryta. Škotijoje santuoka gali būti pripažįstama negaliojančia remiantis absoliučiais santuokos negaliojimo pagrindais, jeigu:

- kuri nors šalis santuokos sudarymo metu nebuvo sulaukusi 16 metų;
- šalis sieja pernelyg artimi giminystės ryšiai – draudžiami giminystės ryšių laipsniai nurodyti 1977 m. Škotijos santuokos įstatymo 1 priede;
- bent viena iš šalių jau buvo susituokusi;
- bent viena iš šalių nebuvo pajėgi duoti sutikimo tuoktis;
- šalis, kuri galėjo duoti savo sutikimą, jį davė per prievartą arba dėl suklydimo.

Santykinis santuokos negaliojimas reiškia, kad santuoka galioja tol, kol vienas iš sutuoktinių pateikia prašymą pripažinti santuoką negaliojančia. Vienintelis santykinis santuokos negaliojimo pagrindas yra nepagydoma vienos

iš šalių impotencija santuokos sudarymo metu.

8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?

Bet kuri suinteresuotoji šalis gali kreiptis į teismą dėl santuokos pripažinimo negaliojančia remiantis absoliučiais santuokos negaliojimo pagrindais ir bet kuris sutuoktinis gali kreiptis į teismą dėl santuokos pripažinimo negaliojančia remiantis santykiniais santuokos negaliojimo pagrindais. Daugiau informacijos apie absoliutų ir santykinį santuokos negaliojimą pateikiama atsakyme į 7 klausimą.

9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?

Dėl absoliutaus santuokos negaliojimo ji laikoma niekada nebuvo sudaryta, todėl nebūtina prašyti teismo pripažinti santuoką negaliojančia. Pripažindamas santuoką negaliojančia, teismas taip pat gali priimti sprendimus dėl piniginių išlaikymo, kurį viena kitai turi mokėti absoliučiais santuokos negaliojimo pagrindais santuoką sudariusios šalys. Taip pat dėl santykinio santuokos negaliojimo ji laikoma niekada nebuvo sudaryta, jeigu teismas priima sprendimą dėl santuokos pripažinimo negaliojančia.

10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?

„[Relationships Scotland](#)“ yra savanoriška Škotijos vyriausybės finansuojama organizacija, kuri per vietos tarnybų tinklą nutraukti santuoką arba gyventi skyrium nusprendusioms poroms teikia tarpininkavimo paslaugas. Tarpininkavimas yra savanoriškas procesas, kuris gali padėti poroms rasti sutartinius praktinių problemų sprendimus. Konsultavimo santykių klausimais paslaugomis taip pat gali pasinaudoti santykių krizę išgyvenančios poros ar pavieniai asmenys. Tinkamų konsultacijų ir paramos teikimas gali padėti šeimoms išvengti veiksmų, dėl kurių vėliau gali tekti bylinėtis.

Šeimos tarpininkavimo paslaugomis taip pat galima pasinaudoti kreipiantis į valstybės akredituotus teisininkus tarpininkus: „[Calm Scotland](#)“.

Kitiems alternatyviems tarpininkavimo būdams priklauso bendradarbiavimas su teisininkais ir arbitražas: „[Flags Scotland](#)“.

[Škotijos registru](#) civilinės būklės aktų knygose galima įregistruoti teisiškai privalomą įrašą apie susitarimą.

[Škotijos vyriausybė](#) rengia vaikų auklėjimo susitarimo formą, kuri galios Škotijoje. Ši priemonė padeda santykius nutraukiantiems tėvams susitarti dėl geriausių vaiko interesų.

11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?

Santuokos nutraukimas / gyvenimas skyrium

i. Prašymą nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium galima pateikti Edinburgo sesijų teismui arba vienam iš vietos vyriausiojo teisėjo teismų. [Škotijos teismų tarnyboje](#) pateikiamas žemėlapis, kuriame rasite informaciją apie teismų vietas, adresų sąrašą ir kontaktus.

ii. Ieškovas pats pasirenka, į kurį teismą kreiptis. Norint kreiptis į Sesijų teismą, turi būti įmanoma nustatyti jurisdikciją Škotijos teritorijoje. Norint kreiptis į vieną iš vyriausiojo teisėjo teismų, turi būti įmanoma nustatyti jurisdikciją vyriausiojo teisėjo teritorijoje, kurioje geografiškai yra įsikūręs tas teismas. Jurisdikcija grindžiama šalių įprastine arba nuolatine gyvenamąja vieta. Nuolatinė gyvenamoji vieta gali būti nustatyta, kai asmuo teigia turįs savo namus konkrečioje Škotijos vietovėje ir kad jis artimiausioje ateityje ketina nuolat gyventi toje vietoje.

iii. Škotijoje teikiami dviejų skirtingų rūšių prašymai nutraukti santuoką.

iv. Supaprastintas prašymas gali būti teikiamas tais atvejais, kai pagrindas nutraukti santuoką gali būti nustatytas vadovaujantis tuo, kad šalys „kartu negyveno vienus metus“ ir kad atsakovas sutinka su prašymu nutraukti santuoką arba kad šalys „kartu negyveno dvejus metus“, ir tokiu atveju atsakovo sutikimas nėra būtinas. Šis prašymas gali būti teikiamas tik tuo atveju, jeigu:

- joks kitas teismas nenagrinėja jokios kitos bylos, kurios viena iš pasekmių galėtų būti santuokos užbaigimas;
- nėra santuokinių vaikų, kurie nesulaukė 16 metų;
- nėra viena iš šalių nėra pateikusi prašymo priimti sprendimą dėl piniginių išlaikymo nutraukus santuoką ir
- nėra vienas sutuoktinis neturi psichikos sutrikimų.

v. Prašymus nutraukti santuoką naudojant šią supaprastintą procedūrą šalys paprastai teikia be advokato pagalbos. Tokią prašymo rūšį imta vadinti „nutrauk santuoką pats“. Rekomendacijos ir formos pateikiamos [Škotijos teismų tarnybos](#) svetainėje.

vi. Prašymas dėl kitos rūšies (nagrinėjamo bendra tvarka) santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium turi būti pateikiamas Sesijų teismui šaukimo forma, o vyriausiojo teisėjo teisme – pirminio procesinio dokumento forma. Kiekvienas teismas turi savo reglamentą, kuriame nurodyta, kokia forma reikėtų pateikti tokį prašymą. Žr. [Škotijos teismų tarnybos](#) svetainės skyrių „Reglamentai ir praktika“ (*Rules and Practice*). Sesijų teismo reglamento 49 skyriuje ir Vyriausiojo teisėjo teismo bendrosios tvarkos reglamento 33 skyriuje nustatyta šeimos bylų nagrinėjimo tvarka.

Santuokos pripažinimas negaliojančia

vii. Ieškinį dėl santuokos pripažinimo negaliojančia būtina pateikti teismui.

Formalumas ir dokumentai

viii. Kiekviename teisme už pradinį prašymą turite sumokėti žyminį mokestį; tikėtina, kad ir vėlesnėse proceso stadijose turėsite sumokėti žyminį mokestį. Jeigu gaunate teisinę pagalbą arba tam tikras valstybines išmokas, jums gali būti suteikta teisė prašyti atleisti nuo pareigos mokėti žyminį mokestį. Prašymo atleisti nuo mokesčių formą galima rasti [Škotijos teismų tarnybos](#) svetainės skiltyje „Santuokos nutraukimas“.

ix. Teikdami prašymą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia, turite pateikti santuokos liudijimą.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?

Konsultacijos ir pagalba santuokos nutraukimo klausimais gali būti teikiama vadovaujantis įprastų įstatymuose numatytų materialinės padėties patikrinimų rezultatais. Vadovaujantis trijų įprastų įstatymuose numatytų atitikties finansiniams kriterijams, pagrįstumo ir pakankamo pagrindo patikrinimų rezultatais, santuokos nutraukimo byloje, išskyrus tas, kurioms taikoma supaprastinta tvarka, gali būti skirta civilinė teisinė pagalba. Norėdami gauti daugiau informacijos apie tinkamumo kriterijus, susisiekite su Škotijos teisinės pagalbos valdyba (SLAB). [Škotijos teisinės pagalbos valdyba](#).

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?

i. Vyriausiojo teisėjo teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo išnagrinėjus supaprastintą prašymą gali būti apskųstas raštu per 14 dienų nuo sprendimo priėmimo dienos.

ii. Sesijų teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo išnagrinėjus supaprastintą prašymą negali būti apskųstas ir, siekiant panaikinti jo galiojimą ir poveikį, tame teisme reikia pareikšti ieškinį dėl sprendimo sušvelninimo.

iii. Vyriausiojo teisėjo teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo išnagrinėjus kitą (nagrinėjamo bendra tvarka) prašymo rūšį arba sprendimas dėl gyvenimo skyrium gali būti apskūstas per 14 dienų nuo sprendimo priėmimo dienos. Sesijų teisme priimti sprendimai dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba sprendimas dėl santuokos paskelbimo negaliojančia gali būti užginčyti (apskūsti) per 21 dieną nuo sprendimo priėmimo dienos.

14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?

Sprendimų dėl santuokos nutraukimo, santuokos pripažinimo negaliojančia ir gyvenimo skyrium pripažinimui paprastai taikomas reglamentas „Briuselis IIa“, t. y. 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003. Šio reglamento 21 straipsnyje įtvirtintas pripažinimo pagrindas.

i. Kurioje nors valstybėje narėje priimtas sprendimas turi būti pripažintas kitose valstybėse narėse netaikant jokios specialios procedūros.

ii. Konkrečiai ir nepažeidžiant 3 punkto nuostatų kurios nors valstybės narės civilinės būklės registro įrašų atnaujinimui remiantis kitoje valstybėje narėje priimtu sprendimu dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba santuokos pripažinimo negaliojančia, kai pagal tos valstybės narės įstatymus šis sprendimas nebegali būti apskūstas, netaikoma jokia speciali procedūra.

iii. Bet kuri suinteresuotoji šalis gali pateikti Sesijų teismui prašymą pripažinti teismo sprendimą arba jo nepripažinti.

iv. Jeigu teismo sprendimo pripažinimo klausimas pateikiamas kurios nors valstybės narės teisme kaip šalutinis klausimas, jį gali spręsti tas teismas.

Škotijoje jau įteisinta tos pačios lyties asmenų santuoka. Kadangi nėra visiškai aišku, ar reglamentas „Briuselis IIa“ taikytinas tos pačios lyties asmenų santykiams, panašiai kaip reglamento „Briuselis IIa“ atveju imtasi priemonių, kad būtų pripažinta kitų valstybių narių teismų praktika šiuo klausimu. Daugiau informacijos apie tai pateikiama reglamentuose dėl jurisdikcijos ir teismų sprendimų pripažinimo santuokos (tos pačios lyties asmenų) srityje (*Marriage (Same Sex Couples) (Jurisdiction and Recognition of Judgments)* (Scotland) Regulations 2014) (SSI 2014 Nr. 362).

Jeigu sprendimo pripažinimui reglamento „Briuselis IIa“ ar panašios nuostatos netaikomos, vadovaujamosi 1986 m. Šeimos teisės įstatymo II dalimi, konkrečiai 46 straipsniu. Šiame straipsnyje nustatyti tokie pripažinimo pagrindai:

1. teismo procese sprendimo dėl santuokos nutraukimo, santuokos pripažinimo negaliojančia arba gyvenimo skyrium, turinčių užsienio elementą, galiojimas pripažįstamas, jeigu:

a. sprendimas dėl santuokos nutraukimo, santuokos pripažinimo negaliojančia arba gyvenimo skyrium galioja pagal valstybės, kurioje jis buvo priimtas, įstatymus ir

b. bylos pradėjimo dieną kurios nors santuokos šalies:

i. įprastinė gyvenamoji vieta buvo valstybėje, kurioje buvo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, santuokos pripažinimo negaliojančia arba gyvenimo skyrium, arba

ii. nuolatinė gyvenamoji vieta buvo toje valstybėje, arba

iii. šis asmuo buvo tos valstybės pilietis.

2. Ne teismo procese užsienyje priimto sprendimo dėl santuokos nutraukimo, santuokos pripažinimo negaliojančia arba gyvenimo skyrium, turinčių užsienio elementą, galiojimas pripažįstamas, jeigu:

a. sprendimas dėl santuokos nutraukimo, santuokos pripažinimo negaliojančia arba gyvenimo skyrium galioja pagal valstybės, kurioje jis buvo priimtas, įstatymus

b. sprendimo nutraukti santuoką priėmimo dieną:

i. kiekvienos santuokos šalies nuolatinė gyvenamoji vieta buvo toje valstybėje arba

ii. kurios nors santuokos šalies nuolatinė gyvenamoji vieta buvo toje valstybėje, o kitos šalies nuolatinė gyvenamoji vieta buvo valstybėje, pagal kurios įstatymus sprendimas dėl santuokos nutraukimo, santuokos pripažinimo negaliojančia arba gyvenimo skyrium yra pripažįstamas galiojančiu, ir

c. vienus metus iki pat tos dienos nė vienos santuokos šalies įprastinė gyvenamoji vieta nebuvo Jungtinėje Karalystėje.

15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?

Sprendimų dėl santuokos nutraukimo, santuokos pripažinimo negaliojančia ir gyvenimo skyrium pripažinimui paprastai taikomas reglamentas „Briuselis IIa“, t. y. 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003; šiuo atveju žr. atsakymą į 14 klausimą.

Jeigu sprendimo pripažinimui šis reglamentas netaikomas, vadovaujamesi 1986 m. Šeimos teisės įstatymo II dalimi, konkrečiai 51 straipsniu. Prašymą dėl paskelbimo apie pripažintą arba nepripažintą sprendimą galima pateikti Sesijų teismui arba Vyriausiojo teisėjo teismui.

16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

Jei nusprendžiama, kad jurisdikcija priklauso Škotijos teismams, jie paprastai taiko Škotijos teisę.

Susijusios nuorodos

[Škotijos teismų tarnyba](#)

[Škotijos teisinės pagalbos valdyba](#)

[Škotijos vyriausybė](#)

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

■ Paskutinis naujinimas: 09/02/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.